

2/8

Utrikesministerns sista position

Hr Undén, ivrigt assisterad av Svenska Dagbladet, söker än en gång försvara utrikesförvaltningen mot all kritik och alla reformförslag. Hans inlägg för dagen kan sammanfattas i fyra punkter.

1) Disponibilitetsarvodena är stundom mycket höga (upp till 18.000 kr.), och det är sålunda ingen svårighet att bli av med odugliga diplomater. Om detta vore riktigt, framstår hr Undéns ovilja att gallra som än mer komprometterande — ty att en gallring vore behövlig lär ingen utom de inför denna utsikt oroliga bestrida. Men hr Undén vet säkert att försättande i disponibilitet i regel medför sådana ekonomiska konsekvenser för den drabbade att en rad tjänstemän så att säga sitter på humanitet.

2) I söndags beskyllde hr Undén Dagens Nyheter för att ivra för resestipendier åt unga män som tänkte bli diplomater, trots att dylika stipendier redan fanns. Vi svarade att detta förslag av Dagens Nyheter framställdes 1946 och att resestipendier av denna art infördes 1947, vadan denna fråga inte berörts i årets debatt. Hr Undén replikerar nu att resestipendier nämnts i en ledare den 25 juli. Har han verkligen inte uppmärksammat att det här är fråga om redan efter en prövning antagna aspiranter enligt 1943 års brittiska system — alltså personer som närmast motsvarar attachéerna hos oss?

3) Utrikesministern är irriterad över att ministerlönen i Rio nämnts som exempel; "det tycks vara begynnelsen och ändan på dess (Dagens Nyheter) mission". Hr Undén söker alltså antyda att personliga skäl skulle bestämma Dagens Nyheter's hållning; det är föga tilltalande med tanke på att personfrågor systematiskt hållits utanför debatten. Att Riölönen kommit i förgrunden beror helt enkelt på att Svenska Dagbladet gjorde sina mest häpnadsväckande jämförelser med svenska förhållanden från Rios utsiktspunkt; enligt tidningen skulle ministerlönen i Rio motsvara en svensk lön på 38.000 kronor — och detta påstående vidhålls fortfarande.

4) Slutligen frågar hr Undén om hyresvärdet för landshövdingarnas residensvåningar (respektive ministerbostäderna) skall anses likvärdigt med ett kontant lönetillägg? Nej, i regel inte, och det har heller ingen som denna av ingen framförda tanke är att en av staten bekostad lyxbostad skall anses vara utan lönevärde. Konsekvensen av ett dylikt resonemang blir att alla diplomaternas förmåner — bostäderna, skattefriheten, ortstilläggen, tullfriheten osv. — skall anses värdelösa, och man kommer till Svenska Dagbladets halsbrytande slutsats att diplomaterna på vanlig svensk generaldirektörlön uppehåller "traditionell livsstil", dvs. lever på en helt annan standard än alla andra svenska löntagare.

Hr Undén klagar över Dagens Nyheter's polemik — i hans läge är detta helt i sin ordning. Vi har nämligen beskyllt honom för extrem konservatism på denna punkt. Vad skall man då kalla en person som dels talar om behovet av reformer, dels avvisar alla reformförslag, dels underlåter att antyda någon möjlighet till reform? Ordet konservativ tycks vara det riktiga, och det kommer fortfarande att brukas i denna tidning.

D • N

3/8 1950

Ryska diplomatresor

Ett visst dunkel råder fortfarande kring de ryska diplomaternas skärgårdsresa, men några väsentliga fakta är klarlagda. Med marinattachén i spetsen har flera medlemmar av den ryska beskickningen under resa i en motorförsedd segelbåt i skärgården besökt och studerat för utlänningar förbjudna områden. Då de stannade på ett dylikt område väster om Landsort inkallades de till förhör av landsfiskalen i Nynäshamn, men blev därefter släppta. Brottet mot gällande föreskrifter ter sig så mycket egendomligare som ryssarna före resan instruerats i dessa ting av en representant för kommandoexpeditionen. Om vederbörande efter denna undervisning inte ansett sig förmögen att hålla skillnaden klar mellan tillåtet och förbjudet farvatten, borde man i all rimlighet namn ha avstått från hela skärgårdsresan. Några uppgifter om den pågående utredningen har inte lämnats från försvarsstaben eller utrikesdepartementet.

Självfallet borde denna utredning omfatta beslagtagande och undersökning av de kameror och andra eventuella apparater som ryssarna kan ha använt för att utnyttja sitt skärgårdsbesök. Exterritorialiteten hindrar inte, därom är folkrättsauktoriteterna ense, ett dylikt förfarande (Dagens Nyheter 31 juli 1947). Enligt uppgift skulle en sådan undersökning ha inletts genom beslagtagande av en del filmrullar, men denna uppgift är oriktig; polisen anser sig icke ha rätt till sådana ingripanden. Under alla förhållanden borde ryssarnas hensändande vara en given konsekvens av detta överträdande av elementära svenska bestämmelser, som utformats för att hindra spioneri. Framför allt måste man kräva att myn-

digheterna snabbt och fullständigt utredra saken och ger allmänheten rejala upplysningar om vad som skett och om hur det ryska uppträdandet beivrats och kommer att beivras.

Detta krav på klarhet kan tyvärr inte anses överflödigt. Det är omöjligt att på denna punkt lita på utrikesledningen. För precis tre år sedan kunde Dagens Nyheter meddela att ryska diplomatiska tjänstemän besökt en rad förbjudna platser i Norrbotten. Någon effektiv reaktion kom inte till stånd förrän saken på detta sätt blivit offentlig, och även sedan så skett framträdde en tydlig tendens till överslätning och hemlighetsmakeri. Kombinationen av oskicklighet och vilja till mörkläggning blev mest påtaglig då utrikesministern vid en presskonferens meddelade att den ryska diplomatresan "påtalats" och att de ryska tjänstemännen skulle skickas hem, men samtidigt begärde att pressen skulle hålla tyst om sistnämnda faktum; först då det påpekades att pressen i så fall måste kritisera utrikesledningen för underlåtenhet att vidta en åtgärd som den i själva verket redan vidtagit frångick hr Undén sin fantastiska begäran. Man får hoppas att presskonferensernas avtynande — på grund av att regeringen inte vågar utesluta kommunister — ej skall ha till följd att hemlighetsmakeriet blir ännu större nu än då.

Vi har svenska femtekolonnare som fritt kan utforska skärgården och i Stockholm till och med som "förtroendemän" får handlägga polis- och civilförsvarsfrågor. Ryskt spioneri kan under dessa förhållanden te sig skäligen överflödigt. Men detta är ingen anledning att tolerera legationsryssarnas nya, flagranta överträdelse av gällande föreskrifter.